

Actes de les
**V Jornades
d'Estudis
Locals de Felanitx**

7 i 8 de febrer de 2020
Saló d'Actes de la Casa de Cultura de Felanitx

Coordinació i edició
Miquel Àngel Vicens i Siquier

Consulta *on line*
www.amicsclosos.cat/5jornades

EDICIONS AMICS DELS CLOSOS

Dipòsit Legal
PM 971-2020

Imprès en **Edicions Talaiots**, novembre 2020

El llibre que teniu a les mans és el fruit de l'esforç i la dedicació que els autors han plasmat en el seu treball. A tots ells i a aquelles persones i institucions que han contribuït a la realització i l'edició de les actes de les V Jornades d'Estudis Locals de Felanitx, moltes gràcies.

Enguany (el 2020) serà recordat per l'impacte de la pandèmia de la Covid19, poc ens pensàvem quan organitzarem la cinquena edició de les Jornades d'Estudis Locals, de manera conjunta entre el Centre Cultural - Ajuntament de Felanitx i l'associació d'Amics dels Closos de Can Gaià, tot el que ens ha succeït. Els seus efectes també s'han fet notar a algunes de les propostes que es presentaren dins les V Jornades a principis de febrer, impedit que es poguessin encarar o acabar de la forma prevista o fins hi tot havent de renunciar a presentar-les, finalment. Així mateix, en alguns dels treballs els manca una adequada revisió final dels autors. Si s'observen errades, imprecisions o incongruències en demanem per endavant disculpes.

Els Amics dels Closos hem hagut de cancel·lar o repensar les nostres activitats, de fet ha sigut un any amb poques activitats, i les que hem pogut realitzar a partir del març han estat en format reduït i amb suport de les xarxes social. De tota manera el nostre compromís a favor del coneixement, tant en l'àmbit local com en el més general o especialitzat, no ha defallit. Aquest llibre és un clar exemple, així com la col·laboració en la *Reunió Científica d'Arqueomalacologia de la Península Ibèrica* celebrada a Ciutat el mes de novembre del 2019 i que les seves actes s'estan enllestint per publicar-les, si tot va bé, a principis del 2021. Així mateix, ben prest començarem a preparar la realització de les VI Jornades d'Estudis Locals per a principis del 2023, des de aquí volem fer una crida a la seva participació. En cada edició descobrim nous aspectes de la nostra història i de la nostra societat, que ens encoratgen a seguir treballant per a la seva difusió.

Miquel Àngel Vicens i Siquier

President de l'Associació dels Amics dels Closos de Can Gaià

El mes de febrer de 2020 es varen celebrar les V Jornades d'Estudis Locals a Felanitx. Unes jornades que normalment se duen a terme cada 3 anys al nostre municipi i que organitzen de forma conjunta els Amics dels Closos de Can Gaià i el Centre Cultural de Felanitx. Varen tenir sort, un mes més tard ens confinaven per mor de la covid-19, la pandèmia del segle XXI, haurien d'haver esperat però no va ser així.

Va ser un cap de setmana on es dugueren a terme diferents xerrades, un recorregut per la història en diferents àmbits i que s'han succeït o tenen relació amb el nostre municipi. Els Amics dels closos fan una gran feina i donen l'oportunitat de mostrar el que fan al seu dia a dia a tota la gent que dediquen el seu temps bé sigui d'investigació, educació, cultura, art, història o tradicions. Els anim a que continuïn amb aquesta tasca perquè enriqueixen la ciutadania amb la seva saviesa i visió.

Jaume Monserrat Vaquer
Batle de Felanitx

LA COL·LECCIÓ PALEONTOLÒGICA DE LA FUNDACIÓ MUSEU MN. COSME BAUÇÀ. PATRIMONI NATURAL ENTRE UN GRAN FONS CULTURAL

Guillem Mas Gornals - Lluís Moragues Zaforteza

MAS, G. & MORAGUES, LI. (2020). La col·lecció paleontològica de la Fundació Museu Mn. Cosme Bauçà. Patrimoni natural entre un gran fons cultural. *V Jornades d'Estudis Locals de Felanitx*: 10 - 1

INTRODUCCIÓ

La col·lecció museogràfica de la Fundació Museu Mn. Cosme Bauçà està formada per un fons molt nombrós i heterogeni. Entre les més conegudes trobem les col·leccions etnològica, arqueològica, numismàtica, històrica (passat felanitxer), artística, biblioteca i hemeroteca. Entre aquestes, una col·lecció menor i poc coneguda es una petita col·lecció paleontològica composta per una quarantena de fòssils (Mas *et al.*, 2020).

Entenen com a fòssil, qualsevol objecte, resta, substància o impressió relacionat amb la natura vivent, que ha romàs enterrat o inclòs durant molt de temps dins la roca per un procés de recobriment, cimentació, diagènesi, recristal·lització o infiltració (Riba, 1997).

Com que els fòssils són elements naturals, ja que en la formació del mateix no intervé la ma (cultural) de l'home, el patrimoni paleontològic forma part del patrimoni natural i, més concretament, del patrimoni geològic. Normalment s'exclouen del patrimoni paleontològic natural els elements "fòssils" relacionats amb l'ésser humà i amb els seus orígens o antecedents, ja que en aquest cas formarien part del patrimoni cultural.

Per tot això, aquesta la col·lecció paleontològica, juntament amb una petita mostra de restes animals actuals (objecte d'una comunicació per part de Miquel Àngel Vicens i Bartomeu Salvà dins les V Jornades d'estudis i dins d'aquest mateix llibre) conformen l'única col·lecció amb caràcter de patrimoni natural (abiòtic) del museu.

PATRIMONI PALEONTOLÒGIC

El patrimoni paleontològic és el conjunt de restes directes d'organismes o de restes indirectes (resultat de la seva activitat biològica) que s'han conservat en el registre geològic i al qual se li ha assignat un valor científic, didàctic o cultural. Els fòssils són part del registre geològic i formen part indubtable de la naturalesa, independentment de la cronologia que tinguin (Díaz-Martínez *et al.*, 2013).

El patrimoni paleontològic es defineix, per tant, com el conjunt de restes o parts d'organismes, impressions i empremtes d'activitat vital dels mateixos que s'han conservat en el registre geològic, i la singularitat, excepcionalitat, representativitat, interès científic, didàctic o cultural els fa destacar i permeten reconstruir l'evolució geològica d'un lloc, les formes de vida que van habitar aquest lloc en un moment determinat, la seva evolució biològica i l'ambient en què van viure. Està format per un patrimoni immoble, constituït per jaciments i seccions fossilíferes i per un patrimoni moble, constituït pels exemplars singulars *ex-situ*, com exemplars concrets o col·leccions paleontològiques, exemplars-típus, museus paleontològics i exposicions de fòssils, fonamentalment (Carcavilla *et al.*, 2007).

D'altra banda, els elements que conformen el patrimoni paleontològic poden ser de dos tipus: els fòssils com a tals i les col·leccions que generen; i els jaciments on es troben. El primer conforma el patrimoni paleontològic moble mentre que el segon constitueix l'immoble.

D'aquesta manera en el cas de la col·lecció que aquí ens ocupa, ens trobem davant d'un clar patrimoni paleontològic moble.

Context geològic

Des del punt de vista geològic, les nostres illes són les zones emergides que formen part de l'anomenat Promontori Balear, que, al mateix temps, no és més que la prolongació cap a l'est dins la Mediterrani occidental de les serralades Bètiques.

Les Balears, i més concretament l'illa de Mallorca, tal com avui les coneixem separades dels continents, es formaren durant el Miocè mitjà, al període que va entre els 24 i els 15 milions d'anys. Però la història geològica de Mallorca és molt més antiga (Taula 1); s'inicia a l'era Secundària (Triàsic, 252 milions d'anys) fins als nostres dies, de forma que tenim un registre geològic en forma de roques i sediments quasi complet, excepció feta del Secundari superior i el Terciari inferior (entre els 124 i 52 milions d'anys).

Inicialment les roques que constitueixen la majoria de les nostres serres es formaren a partir de sediments dipositats a l'antic mar de Tethys, que aleshores vorejava el supercontinent Pangea. Durant el Triàsic i el Juràssic inferior, es dipositen sediments marins; és el que coneixem popularment com a *grava* que s'explota a nombroses pedreres i que s'estenen per una gran part del municipi de Felanitx: entre la Vila i Portocolom, a la base del puig de San Salvador, al puig de Consolació.

A partir del Juràssic mitjà i fins al Cretàcic inferior, la conca marina s'obrí i els sediments acumulats són cada vegada d'ambient més profund; els juràssics es dipositen calcàries

fines i margues que actualment trobem, per exemple, a les voltes de la carretera de San Salvador a partir de sa Capelleta i fins a la creu des Picot, també al Puig de ses Donardes o a la Penya Bosca. Finalment els cretàtics, popularment coneguts com a “sauló”, son margues pelàgiques de colors clars que suporten terres de conró com a les valls des Carritxó o de Cas Concos-s’Alqueria. Típics del Secundari son els Ammonits (Fig. 1), fòssils marins avui extingits que poblaren l’antic mar de Tethys.

Figura 1: Ammonit *Hammatoceras speciosum* (Id-15).

Cefalòpode fòssils del Juràssic, possiblement provinent de la zona de les serres de Llevant

Figura 2: Nummulits (Id-26) de l’Eocè.

Quasi en tota seguretat de la zona de Santueri - Es Carritxo - s’Alqueria Blanca

Període	Època	Milions d'anys (inici)	Col·lecció Mn Bauçà
QUATERNARI		2,5	
NEOGEN	Pliocè	5,3	
	Miocè	23	
		Oligocè	34
PALEOGEN	Eocè	56	
	Paleocè	66	
		Superior	100
CRETACI	Inferior	145	
	Malm	164	
JURÀSSIC	Dogger	174	
	Liàsic	201	
		Keuper	224
TRIÀSIC	Muschelkaki	241	
	Bundsandstein	252	

Taula 1: Escala del temps geològics a Mallorca amb indicació (en gris) de les èpoques geològiques representades pels fòssils de la col·lecció museogràfica de la Fundació Mn. Cosme Bauçà.

Amb el Terciari s'inicia una fase de convulsió al Mediterrani occidental. Les plaques tectòniques Ibèrica, Mesomediterrànea i Africana es desplacen i interactuen entre elles. Inicialment tenim una fase extensional que va del Eocè mitja fins al Miocè mitjà (52-21 milions d'anys). Aleshores se formen petites conques marines a on es sedimenten arenisques amb gran quantitat de fòssils d'aigües somes (d'entre ells els nummulits, Fig. 2) com per exemple al Puig del Calvari o a la base del Castell de Santueri, o margues i argiles quan la conca era més profunda, tal seria el cas de la "terra de gerrer" ja al principi del Miocè. Però al final del Miocè mitja (21-17 Ma) les plaques continentals Ibèrica i Africana col·lisionen i donen lloc als relleus de l'illa de Mallorca i, per extensió, als del municipi de Felanitx.

Quasi al mateix temps que s'acaba la fase de compressió anterior formadora de plec i encavalcaments, torna una altra fase de distensió. Aleshores a les zones estables es dipositen sediments marins, a on trobem abundants restes fossilitzats d'invertebrats d'aigües somes; es el que es coneix com a "Marines" que a Felanitx s'estenen per tota la zona costera, però també en direcció al Pla, i que cobreixen els anteriors relleus; aquí els sediments estarien directament relacionats amb les fluctuacions del nivell de la mar per causes climàtiques o geogràfiques, com és el cas de la crisi de salinitat del Messinià,

mentre que a les zones enfonsades es dipositen grans quantitats de sediments marins o continentals, aquests darrers producte del desmantellament del relleus propers.

Tenim aleshores la actual configuració de l'illa de Mallorca amb tres zones aixecades com a resultat de la compressió alpina: la Serra de Tramuntana, les Serres de Llevant i les Serralades Centrals; tres grans conques: les de Campos, Palma i Inca-Sa Pobla, reblides de sediments postorogènics i una orla tabular que pel Sud i Sud-est que fossilitza els anteriors relleus: les Marines de Lluçmajor i Llevant.

D'aquests tres grans dominis geològics i geogràfics: Serres, Pla i Marines, a Felanitx en trobem el primer i el tercer, amb una gran varietat d'ambients sedimentaris, principalment a les Serres, i que han originat una extensa gama de roques amb les seves faunes associades.

CATALOGACIÓ

Per a la realització de la catalogació de la col·lecció paleontològica de la Fundació Museu Mn. Cosme Bauçà, s'ha realitzat fitxes individualitzades dels diferents exemplars existents.

A les fitxes utilitzades en la catalogació de fòssils i restes animals s'han enregistrat els següents camps:

- Id: Identificador. Numeració identificadora de cada exemplar.
- Fotos: Identificació i numeració de les fotografies de cada exemplar.
- Grup: Grup taxonòmic (Fig. 3). S'han considerat 9 categories: ammonits, bivalves, braquiòpodes, equinoïdeus, gasteròpodes, nummulits, plantes, vertebrats i pseudofòssils
- Taxonomia: Denominació taxonòmica (nom científic).
- Descripció: Descripció de les característiques de l'exemplar.
- Matriu: Descripció litològica de la roca matriu del fòssil.
- Edat: Edat geològica.
- Ma: Edat en milions d'anys (aproximat).
- Unitat: Unitat geològica de procedència.
- Significació paleoambiental: Ambient (*fàcies*) en el que va viure el fòssil quan era viu.
- Procedència: Lloc de procedència conegut o aproximat.
- Etiqueta: Indicació de l'existència de etiqueta o numeració original.
- Dimensions (cm): Mides del fòssil (ampla x llarg x alt).
- Bibliografia: Referències bibliogràfiques, si existeixen.
- Observacions: Altres consideracions d'interès.

Les fitxes es poden consultar a l'arxiu administratiu de la Fundació.

CONTINGUT PALEONTOLÒGIC

La col·lecció paleontològica està formada per una quarantena d'espècies fòssils, alguns d'ells representats per varis exemplar (p. ex. nummulits, Ids. 23, 24, 26, 27 i 28, o gasteròpodes pulmonats, Id-13).

Dins la col·lecció paleontològica dominen els mol·luscs, representats principalment pel grup de bivalves però també i destaquen els gasteròpodes, nummulits, ammonits, braquiòpodes i equinoïdeus (Fig. 3).

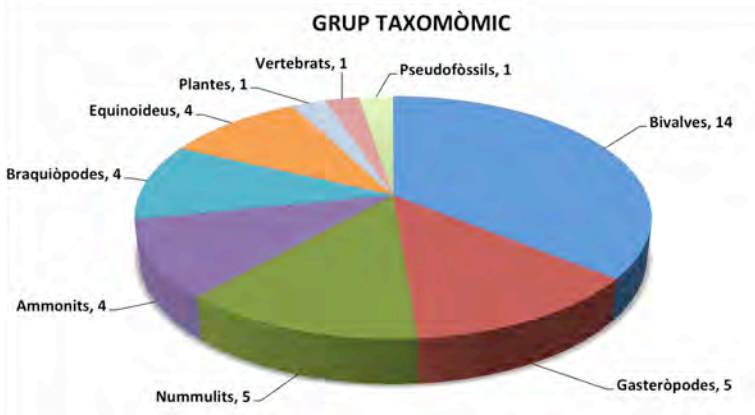

Figura 3: Gràfic de distribució dels diferents grups taxonòmics fòssils representats a la col·lecció museogràfica de la Fundació Mn. Cosme Bauçà.

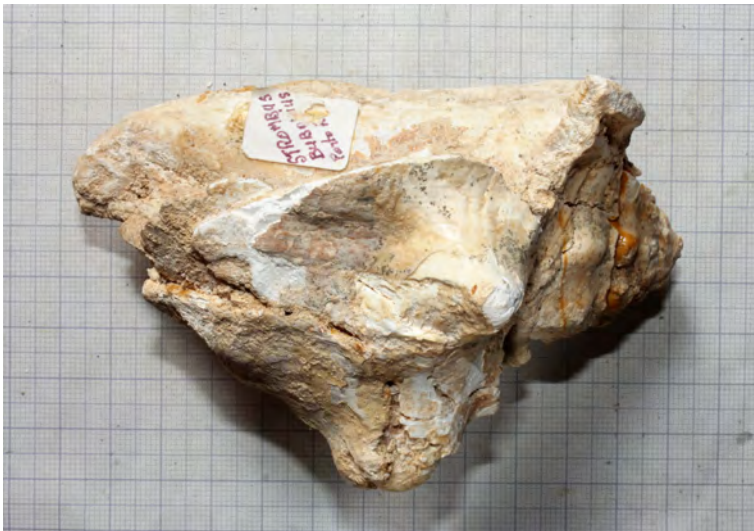

Figura 4: Gasteròpode *Persististrombus latus* (Id-31).

Fauna càlida de l'últim interglacial (estadi isotòpic marí MIS 5e, ocorregut fa 125.000 anys).

Alguns dels fòssils de la col·lecció ens informen clarament el tipus de *fàcies* (conjunt de caràcters físics, mineralògics, petrogràfics i paleontològics que presenten els estrats d'una unitat geològica) indicadora de les característiques de condicions ambientals específiques en que van viure aquests organismes, com per exemple un exemplar del gasteròpode *Persististrombus latus* (Id-31, Fig. 4) que caracteritza les condicions de la Mediterrània càlida de l'últim interglacial (estadi isotòpic marí MIS 5e, ocorregut fa aproximadament 125.000 anys) el representant més icònic de l'anomenada fauna "senegalesa", grup

d'espècies de mol·luscs de caràcter marcadament termòfil que avui en dia viuen a les costes de l'Oest africà, però que durant els interglacials del Pleistocè superior arribaren a entrar al Mediterrani (Cuerda, 1975).

A la col·lecció paleontològica hi son presents els ammonits (Fig. 1), cefalòpodes fòssils amb conquilla en forma d'espiral característics del secundari (Ids. 2, 10, 11 i 15) , i els nummulits (Fig. 2), macroforaminífers (organismes unicel·lulars gegants) en forma de llentilla (*nummulites* = moneda de pedra) típics de la primera meitat de l'era terciària (Ids. 23, 24, 26, 27 i 28).

Un exemplar poc comú, corresponent a restes vegetals, és un doble motlle d'una fulla de palmera (Id-36), possiblement atribuïble al gènere *Sabal* (Fig. 5) del jaciment del Miocè inferior dels Cardscolers-Collet des Binis al terme de Fornalutx (Arènes & Depape, 1956).

Figura 5: Fòssil de fulla de palmera (Id-36) atribuïble al gènere *Sabal*.

Possiblement del jaciment del Miocè inferior dels Cardscolers-Collet des Binis (Fornalutx).

Destacar també, fòssils d'organismes endèmics com *Myotragus balearicus* (Id-38), una espècie de cabreta de petites dimensions (*Myotragus* significa cabra-rata) que va colonitzar les Illes Balears quan aquestes quedaren afegides a la península ibèrica durant la denominada Crisis de Salinitat Messiniana (fa 5.9-5.3 milions d'anys) i que es va extingir coincidint amb l'arribada dels humans a les Illes.

Finalment, fer referència a un fragment de roca calcària (Id-39) considerada un pseudofòssil (fals fòssil), corresponent realment a un mineral depositat en forma de dendrites, que han estat moltes vegades confoses amb restes vegetals.

Procedència dels fòssils

Encara que molts dels exemplars siguin de procedència desconeguda, tots pareixen procedir de l'àmbit de les Illes Balears.

En alguns casos la procedència és clara (Ids. 3, 4, 5 i 36), ja que aquesta ve avalada per l'existència d'una etiqueta original (Figs. 6A i 7A) que així ho corrobora (p. ex. Muleta de ca s'Hereu, Eivissa) o per la seva possible pertinença a jaciments clàssics força coneguts de

Mallorca donats a conèixer per Guillem Colom o altres geòlegs o paleontòlegs mallorquins de la primera meitat del s. XX, com els fòssils juràssecs (Fig. 6) de Muleta de ca s'Hereu (Haime, 1885; Colom, 1942, 1975) o la fulla de *Sabal* sp. (Fig. 5) des Cardscolers-Collet des Binis (Arènes & Depape, 1956; Bauzà, 1978). Alguns d'aquests fòssils son localment tan coneguts que inclusiu algun ha tingut un nom popular entre es habitants de la zona, com són els terebratulids (Id-4, Fig. 6C) de la col·lecció, coneguts a Sóller sota el nom popular de *perdigalls* (Mas & Hastudillo, 2011).

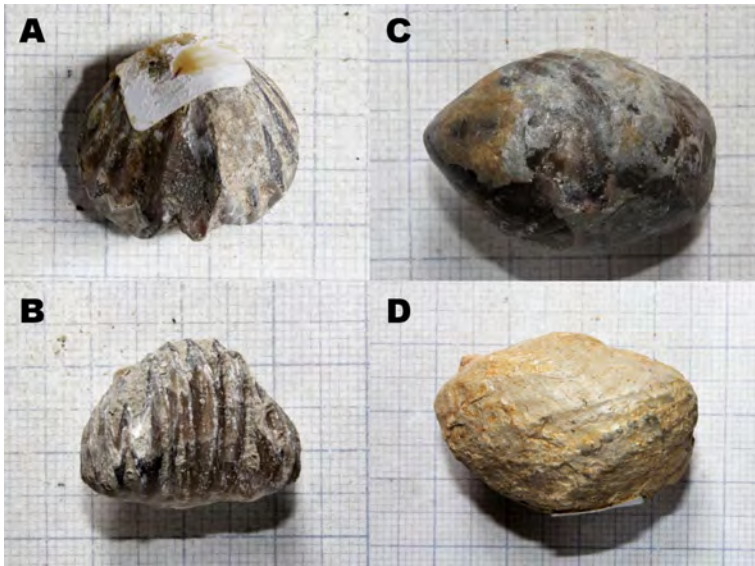

Figura 6: Fòssils juràssecs procedents del jaciment de Muleta de Ca s'Hereu (Sóller): A i B. Braquiòpode *Rynchonella dumbletonensis* (Ids 5 i 7); C. Braquiòpode *Terebratula davidsoni* (Id-4); D. Bivalve *Pholadomya reticulata* (Id-3).

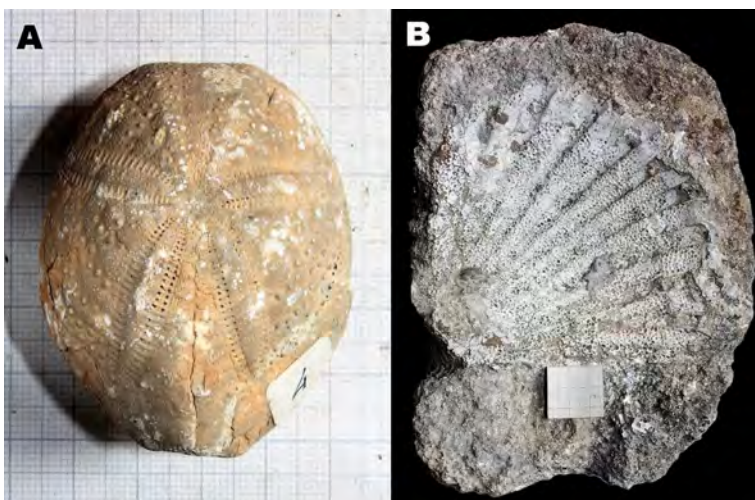

Figura 7: Fòssils procedents de la zona de Felanitx: A. *Spatangus* sp. (Id-12) de l'Eocè, possiblement de la zona des Carritxò; B. *Pecten* sp. (Id-37) del Miocè de pedreres de sa Mola.

En altres casos la procedència pot ésser aproximada, ateses les característiques i/o l'edat geològica del fòssil. Molts provenen, quasi en tota seguretat, d'afloraments de zones properes a Felanitx, com són els fòssils de l'Eocè de la zona de Santueri-es Carritxo-Cas Concos-s'Alqueria Blanca, com els nummulits (Fig. 2) i els equinoïdeus (Ids. 9, 12, Fig. 7A) o el pectínid (Id-37) del Miocè mitjà de les pedreres de sa Mola (Fig. 7B). També les característiques de la litologia de la matriu i el tall de la roca ens poden donar informació, com és el cas dels fòssils inclosos dins trossos de marès blanc (Mas, 2011) del Tortonjà de les pedreres de la zona de Muro-Sta. Margalida (Ids. 29 i 34).

Existeixen també alguns exemplars que provenen de l'illa d'Eivissa (Ids. 13 i 31, aquest darrer amb dubtes).

AGRAÏMENTS

A Josep Juárez per la determinació dels exemplars de ammonits i plantes.

A Miquel Àngel Vicens per les imatges.

BIBLIOGRAFIA

ARÈNES, J. & DEPAPE, G. (1956). La flore burdigalienne des Iles Baléares (Majorque). *Revue Générale de Botanique*, 63: 347-389.

BAUZÀ, J. (1978). Paleontología de Mallorca. Ciento ochenta millones de años de la flora y fauna de Mallorca. In: MASCARÓ, J. (coord). *Historia de Mallorca*, 7: 331-430.

CARCAVILLA, L., LÓPEZ-MATÍNEZ, J. & DURÁN-VALSERO, J.J. (2007). *Patrimonio geológico y geodiversidad: investigación, conservación, gestión y relación con los espacios naturales protegidos*. Publicaciones del Instituto Geológico y Minero de España. Serie: Cuadernos del Museo Geominero, 7, Madrid. 360 pp.

COLOM, G. (1942). Sobre nuevos hallazgos de yacimientos fosilíferos del Lías medio en la Sierra Norte de Mallorca. *Bol. Real Soc. Esp. Hist. Nat.*, 40: 221-262.

COLOM, G. (1975). *Geología de Mallorca*. Diput. Prov. Bal. Inst. Estudios Baleáricos. Patronato "J. Mª Quadrado". CSIC. vol. 1. Palma de Mallorca. 297 pp.

CUERDA, J. (1975). *Los tiempos Cuaternarios en Baleares*. Conselleria de Cultura, Educació i Esports del Govern Balear. 2a edició (1989). Palma de Mallorca. 310 pp.

DÍAZ-MARTÍNEZ, E., GARCÍA-CORTÉS, A. & CARCAVILLA, L. (2013). Los fósiles son elementos geológicos y el patrimonio paleontológico es un tipo de patrimonio natural. Madrid: Instituto Geológico y Minero de España. *Cuadernos del Museo Geominero*, 15: 583-589.

HAIME, J. (1855). Notice sur la géologie de l'Île de Majorque. *Bull. Soc. Géol. France, Sér. 2.*, T. XII, pp. 734-752.

MAS, G. (2011). El marès de Mallorca: concepte, caracterització i tipologia. *Estudis Baleàrics*, 100/101: 151-171.

MAS, G. & ASTUDILLO, H. (2011). Un fòssil juràssic amb un nom popular peculiar a la Vall de Sóller. *V Jornades d'Estudis Locals de Sóller i Fornalutx, 2010*. Ajuntament de Sóller i Ajuntament de Fornalutx. pp. 97-108.

MAS, G.; MORAGUES, LI. & VICENS, M.À. (2019). *Recull paleontològic i zoològic de Sa Fundació: patrimoni natural entre una col·lecció cultural*. Col·lecció Museogràfica Fundació Cosme Bauçà. Felanitx. 20p.

RIBA, O. (coord.) (1997). *Diccionari de Geologia*. Institut d'Estudis Catalans – Enciclopèdia Catalana. Barcelona. 1407 pp.

ANNEX.- CATÀLEG DE FÒSSILS

Id	Grup	Taxonomia	Edad	Procedència
1	Bivalves	Lucinidae indeterminat	Miocè superior	desconeguda
2	Ammonits	<i>Nannolytoceras</i> sp. o <i>Protetragonites</i> sp.	Dogger-Malm	Desconeguda. Serres de Llevant?
3	Bivalves	<i>Pholadomya reticulata</i> Agassiz	Liàsic mitjà	Sóller (Muleta de Ca s'Hereu)
4	Braquiòpodes	<i>Terebratula davidsoni</i> Haime 1855	Liàsic mitjà	Sóller (Muleta de Ca s'Hereu)
5	Braquiòpodes	<i>Rynchonella dumbletonensis</i> (Davidson)	Liàsic mitjà	Sóller (Muleta de Ca s'Hereu)
6	Bivalves	Bivalve indeterminat	Miocè	desconeguda
7	Braquiòpodes	<i>Rynchonella dumbletonensis</i> (Davidson)	Liàsic mitjà	Sóller (Muleta de Ca s'Hereu)
8	Equinoïdeus	<i>Paracentrotus</i> sp.	Miocè superior	desconeguda
9	Equinoïdeus	<i>Schizaster</i> sp.	Paleogen (Eocè?)	desconeguda
10	Ammonits	<i>Berriasella</i> sp.	Cretaci inferior	Desconeguda. Serres de Llevant?
11	Ammonits	<i>Nannolytoceras polyhelictum</i> (Böckh, 1881)	Dogger	Desconeguda. Serres de Llevant?
12	Equinoïdeus	<i>Spatangus</i> sp.	Paleogen (possiblement Eocè)	Desconeguda. Serres de Llevant?
13	Gasteròpodes	Gasteròpodes pulmonats, Helicidae (<i>Eobania</i> sp. o <i>Otala</i> sp.)	Quaternari	Porroig (Eivissa)
14	Bivalves	<i>Ostrea</i> sp.	Miocè-Pliocè	desconeguda
15	Ammonits	<i>Hammatoceras speciosum</i> (Janensch, 1902)	Liàsic superior	desconeguda. Serres de Llevant?
16	Gasteròpodes	cf. Trochidae	?	desconeguda
17	Bivalves	<i>Lithophaga lithophaga</i> (Linnaeus, 1758)	Miocè superior	desconeguda
18	Braquiòpodes	Braquiòpode indeterminat	Juràssic?	desconeguda
19	Bivalves	Bivalve indeterminat	Miocè o Pliocè	desconeguda

20	Gasteròpodes	Gasteròpode indeterminat	?	desconeguda
21	Gasteròpodes	Gasteròpode pulmonat, Helicidae (<i>Eobania</i> sp. o <i>Otala</i> sp.)	Quaternari	desconeguda
22	Bivalves	Bivalve indeterminat	Miocè	desconeguda
23	Nummulits	<i>Nummulites</i> sp.	Eocè	Felanitx-Santanyí
24	Nummulits	<i>Nummulites</i> sp.	Eocè	Felanitx-Santanyí
25	Bivalves	Bivalve indeterminat	Miocè	desconeguda
26	Nummulits	<i>Nummulites perforatus</i> (de Montfort, 1808)	Eocè	Felanitx-Santanyí
27	Nummulits	<i>Nummulites</i> sp.	Eocè	Felanitx-Santanyí
28	Nummulits	<i>Nummulites</i> sp.	Eocè	Felanitx-Santanyí
29	Bivalves	cf. <i>Glycymeris</i> sp.	Miocè superior	Muro
30	Bivalves	Bivalve indeterminat	Miocè o Pliocè	desconeguda
31	Gasteròpodes	<i>Persististrombus</i> <i>latus</i> (Gmelin, 1791)	Quaternari (MIS 5e)	Etiqueta: Porto R(?) Porroig (Eivissa)?
32	Bivalves	<i>Crassostrea</i> sp.	Miocè-Pliocè	desconeguda
33	Bivalves	Bivalve indeterminat	Miocè	desconeguda
34	Equinoïdeus	<i>Clypeaster</i> sp.	Miocè superior	Muro
35	Bivalves	<i>Ostrea</i> sp.	Miocè-Pliocè	desconeguda
36	Plantes	<i>Sabal</i> sp.	possiblement Miocè inferior	Desconeguda. Fornalutx?
37	Bivalves	<i>Pecten</i> sp. amb perforacions d'esponges (<i>Entobia</i> isp.)	Miocè mitjà	Felanitx (pedreres de sa Mola)
38	Vertebrats	<i>Myotragus balaricus</i> Bate, 1909	Quaternari	Manacor (cova des Contrabandistes)
39	Pseudofòssils	Dendrites mineral (òxids)	Juràssic	desconeguda

SUMARI

Presentació	7
Conferència inaugural	
<i>Associació Cultural Setmanari Felanitx: nous plantejaments per reforçar el present i encarar el futur.</i>	13
Bàrbara Sagrera i Jerònia M. Pont	
Societat	
<i>Notes històriques sobre la festa i la font de Santa Margalida, patrona de Felanitx.</i>	23
Maria del Carme Pino	
<i>Salers en el terme de Felanitx. Quasi cent anys d'una música tradicional a través del testimoni de quaranta persones.</i>	35
Sebastià Barceló	
<i>El Pacient Actiu a Felanitx, una nova estratègia d'apoderament del malalt crònic.</i>	53
Jerònia M. Pont i Joana Valenz	
Art	
<i>El paper pintat en els interiors de les cases felanitxeres.</i>	63
Magdalena Bennàssar i Josep M. Pomar	
<i>Magdalena Adrover Pizà. Pintant amb el fil i l'agulla</i>	79
Magdalena Bennàssar i Josep M. Pomar	
<i>L'obra escultòrica de Miquel Vadell i Pastor a Felanitx</i>	91
Andreu G. Venyr	
Museologia i documentació	
<i>La col·lecció paleontològica de la Fundació Mn. Cosme Bauçà. Patrimoni natural entre un gran fons cultural.</i>	103
Guillem Mas i Lluís Moragues	
<i>Redescobrint objectes en la Col·lecció Museogràfica Cosme Bauçà. Possible fauna arqueològica.</i>	115
Miquel Àngel Vicens i Bartomeu Salvà	
<i>Felanitx a l'Heraldo de Cristo.</i>	121
Andreu G. Veny	

<i>Llibres i obres artístiques del Dr. Binimelis.</i>	139
Onofre Vaquer	
<i>La reforma interior de Felanitx. Una part del projecte urbanístic dissenyat per Francesc Roca i Simó.</i>	145
Maria Mesquida	
Segles XIX - XX	
<i>Els felanitxers en el repoblament de Son Servera al segle XIX.</i>	159
Pere F. Castro	
<i>El cos de Carabiners a Felanitx (1829 – 1868).</i>	167
Celso Calviño	
<i>Felanitx, 40 anys d'eleccions municipals: 1979 – 2019.</i>	179
Joan Mestre	